بەبۆنەی ڕۆژی جیهانیی زمانی زگماکەوە.. دادیار ئازاد

ڕۆژی جیهانیی زمانی زگماکی، پێشینەی ستەمی نەتەوەی سەردەستە بەسەر نەتەوە بندەستەکاندا. بۆیە ئەم ڕۆژە و یادکردنەوەی ئەم بۆنەیە، پتر بە کەڵکی ئەو زمان و نەتەوانە دێت، کە تارمایی و هەژموونی زمان و نەتەوەی باڵادەستیان بەسەرەوەیە.

زمانی کوردی هەر لە باشووری کوردستاندا، لە دەستوری دەوڵەتدا وەک مافێک بە کوردی ئەو بەشەی عێراق جێگیرکراوە، دەنا هێشتا لە بەشەکانی دیکەدا، ئەم زمانە، چوارچێوەیەکی یاسایی لە سنوری دەوڵەتدا نییە.

کەواتە ئەم بۆنەیە بە کورد، پێویستە هەڵگری واتا و گوزارشتێکی جدی بێت، بۆ دەستگرتن بە زمانەکەی.

لە پەنای ئەم ڕۆژەدا، چەند سەرنجێک دەخەمەڕوو:

١- هیچ زمانێک لە زمانێکی دیکە، باشتر و پێشکەوتووتر نییە.

ئەمە ڕاستییەکی زمانناسییە. سۆسۆر هەر زوو درکی بەو ڕاستییە کردووە، چەمکی پێشکەوتن و دواکەوتنی داوەتە پاڵ نەتەوە، نەک زمان. گوتوویەتی:

ئەرکی سەرەکیی بابەتی زمانەوانی ئەوەیە، لە هەموو ڕواڵەتەکانی ئاخاوتن بکۆڵێتەوە؛ جا ئەو زمانە لەلایەن نەتەوەیەکی پێشکەوتوو بەکاربهێنرێت، یان لەلایەن نەتەوەیەکی دواکەوتووەوە.

لە ئەوە هەیە: کە زمان پێویستە خزمەتی بکرێت، تا گەشە بکات و پێویستییەکانی خەمانی لێ وەدەستبخەین، دەنا سیس و بێبەر دەبێت.

٢- ڕەخنەی زمانی، بۆشایی و کەلێنێکی گەورەی دونیای نووسینی ئێمەیە.

کتێب و توێژینەوەکانمان، هەڵەیان تێدان، هەڵەکان پاتەدەبنەوە، نەقشیان گرتووە، ناشکێرێن؛ کە پێویستە بشکێنرێن.

زانیارییەکانی نەویان، سنوردارن، نەژەنەکراونەتەوە، پێویستە پڕشنگی دراوە زمانناسییە تازەکانیان بەربکەوێت.

لە غیابی ڕەخنەی زمانیدا، نووسینی باش و بەکەڵک تێکەڵبوونە و، خراپ نووسین نەبووەتە عەیبە؛ کە پێویستە ببێتە عەیبە و تاوان.

٣- برەودان بە کۆکردنەوە و تۆمارکردنی داتای ئەلکترۆنیی بە نووسین و وشەی کوردی، تا ببنە کەرەسە و سەرچاوەی توێژینەوە، بەتایبەت لە ناوەندە جیهانییەکانی تایبەت بە هەڵسەنگاندن و چاودێریی زمانان.

هاوکات برەودان بە هۆکاری دیگیتاڵی بە زمانی کوردی، تا بە شێوەیەکی ئاسان و ڕاست بخرێتە بەردەستی بەکارهێنەران و، داتاکانی زمانەکەشمان لە هەڵەی زۆر و زەوەند بپارێزین.

٤- بوونی ئەکادیمیای کوردی ئاماژەیەکی باشە، کە ئەو زمانە مشورخۆرێکی هەیە. بەڵام پێویستە باشتر بە کار و ئامانجەکانی خۆیدا بگات و ئەندامەکانی کۆشش بکەن، ئەکادیمیا مافی بەکارهێنانی دەستەڵاتەکانی هەبێت. سەرباری ئەوەی پێویستیی بە پێداچوونەوە و نوێبوونەوە هەیە.

٥- باشە دەستەواژەی "زمانی دایک"، بە جێی بە "زمانی زگماک" لەقکرد! تێناگەم ئەمە لە بێئاگاییەوەیە، یان سۆزدارانە لەبەر خاتری ناوی "دایک" ئەمە وای لێ کراوە؛ یانیش باندۆری وەرگێڕانە! پێم وایە، دەستەواژەی "زمانی زگماک" لە ڕووی بەکارهێنانەوە، لەمەوپێش لە "زمانی دایک" بە هەرمەنتر بووە و، من بە خۆم لە نووسینی "هەژار و عەلی حەسەنیانی و دیلان"دا گەلێک جار بینیومە.

دادیار ئازاد